

ҚАРШИ
ДАВЛАТ
УНИВЕРСИТЕТИ

ҚарДУ ХАБАРЛАРИ

6(2)/2022

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ҚАРШИ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ТАХРИРИЯТ ҲАЙЪАТИ:

Бош муҳаррир:

проф. Набиев Д.Х.

Бош муҳаррир ўринбосари

доц. Холмирзаев Н.С.

Масъул котиб

ф.ф.д. Жумаев Т.Ж.

Тахририят ҳайъати аъзолари:

проф. Бахриддинова Б.М.

проф. Бўриев О.Б.

проф. Ёзиев Л.Ё.

проф. Жабборов А.М.

ф.-м.ф.д. Имомов А.

к.ф.д. Камолов Л.С.

проф. Кучбоев А.Э.

проф. Менглиев Б.Р.

т.ф.д. Мўминова Г.

проф. Нормуродов. М.Т.

проф. Нурманов С.Э.

проф. Очилов А.О.

п.ф.д. Расулов А.И.

ф.ф.д. Тожиева Г.Н.

проф. Тўраев Д.Т.

проф. Умирзаков Б.Е.

проф. Хайриддинов Б.Х.

ф.-м.ф.д. Холмуродов А.Э.

проф. Чориев С.А.

проф. Шодиев Р.Д.

проф. Шодмонов Н.Н.

проф. Эркаев А.П.

ф.ф.д. Эрназарова Г.Х.

проф. Эшов Б.Ж.

проф. Эшкобилов Ю.Х.

проф. Курбонов Ш.Қ.

проф. Кўйлиев Б.

проф. Ҳақимов Н.Х.

доц. Орипова Н.Х.

доц. Рўзиев Б.Х.

доц. Эшқораева Н.

доц. Курбонов П.Қ.

доц. Ҳамраева Ё.Н.

**Журнал 2009 йилда
ташқил этилган**

Манзилимиз:

180003, Қарши, Кўчабоғ, 17.

Қарши давлат университети,

Бош бино.

Тел.: (97) 385-33-73, (99) 056-33-14,

web-sayt: xabarlar.qarshidu.uz

E-mail: qarduxj@umail.uz

Telegram: t.me/Qardu_xabarlari

2022
6/2(56)

ҚАРДУ ХАБАРЛАРИ

Илмий-назарий, услубий журнал

**Ижтимоий-гуманитар
фанлар**

Муассис: Қарши давлат
университети

**Журнал Қашқадарё вилояти
Матбуот ва ахборот бошқармаси
томонидан 17.09.2010 йилда
№ 14-061 рақамли гувоҳнома
билан қайта рўйхатдан ўтган.**

Мусаххихлар:

З.Раҳматова

М.Набиева

З. Кенжаева

Ж. Буранова

Б.Турсунбоев

Саҳифаловчи

Я.Жумаев

Навбатчи

Т.Жумаев

Техник муҳаррир

М.Раҳматов

Журнал Ўзбекистон
Республикаси Вазирлар Маҳкамаси
ҳузуридаги Олий аттестация
комиссияси Раёсатининг қарорлари
билан *физика-математика, кимё,
биология, тарих, фалсафа,
сиёсатшунослик, филология,
педагогика-психология ва иқтисод*
фанлари бўйича докторлик
диссертациялари асосий илмий
натижаларини чоп этиш тавсия
этилган илмий нашрлар рўйхатига
киритилган

**Йилига 6 марта
чоп этилади**

Журналдан олинган материалларга
“ҚарДУ хабарлари” журналдан
олинди”, деган ҳавола берилиши
шарт.

Муаллифлардан келган қўлёзма
материаллар эгаларига
қайтарилмайди.

МУНДАРИЖА

ТАРИХ

Nazarov N. A. Tarixiy jarayonlarda etnik transformatsiyalashuv omili.....	4
Тиловов Ф. Хунармандчиликнинг Сурхондарё иқтисодидаги ўрни.....	8
Jo'rayev I. Qashqadaryo viloyati madaniy meros obyektlarini o'rganishning tashkiliy va amaliy jihatlari.....	12
Махамов М. Ўзбек халқининг заргарлик санъати: кеча ва бугун.....	16
Ҳайитов Ж.Ш. Ўзбекистонда мевали дарахтларнинг маҳаллий ва хорижий навлари тарихига доир.....	20
Маллаева Ф.Р. Мустақиллик йилларида нефть ва газ саноатининг ривожланиши тарихи (Муборак нефть-газни қайта ишлаш корхонаси 1990-1998-йиллар мисолида).....	25
Эргашев У.Қ. Жанубий Суғднинг қадим шаҳарларидан бири – Ғузор тарихига доир айрим маълумотлар.....	30
Сайфуллаев Б.Д. Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва барқарорликни таъминлаш борасида Ўзбекистон-Ҳиндистон ҳамкорлик алоқалари.....	33
Ражабов Қ. Қашқадарё ва Сурхондарё воҳаларида совет режимига қарши истиклол жанглари (1925–1935 й.).....	38
Темиров Ф.У., Бешимов М.К. Садриддин Айний – тарихчи олим.....	45
Жуманиёзов Ф.Б. Мустақиллик йилларида Хоразм вилоятининг ташқи меҳнат миграцияси жараёнининг ривожланиши ва унинг вилоят иқтисодиётига таъсири.....	48
Оқназарова М. Қарши давлат университетидида психолог кадрлар тайёрлаш ишининг ҳолати.....	53
Jabbarova I.X. Qarshi cho'lini o'zlashtirish jarayonida suv xo'jaligi mutaxassislarini tayyorlash masalalari.....	55
Буриев З.Т. Россия империяси томонидан Каспийорти вилоятига кўчирилган аҳолининг ижтимоий-иқтисодий аҳволи.....	60
Қулмуродов Ё. Шахрисабз шаҳри тарихига бир назар (XVIII аср).....	64
Раҳимов А.А. XX асрнинг 50-80-йилларида Ўзбекистонда ижтимоий-иқтисодий ҳаёт.....	67

ФАЛСАФА

Саломова Н.М. Нафс, эҳтиёж ва меъёр.....	71
Сандов Б.Ж. Қашқадарё воҳасида бола тарбияси анъаналари.....	76
Назаров Р.Н. Ижтимоий тармоқ оммалавийшувининг сабаблари.....	82
Холиқов Ю.О. Янги Ўзбекистонда миллатлараро бағрикенглик муносабатларни ривожлантиришнинг фалсафий асослари.....	85
Сағдуллаева Д.Ш. Демократик янгиланишлар шароитида ҳуқуқий онгнинг ўрни.....	90
Юнусова Г.С. Қалб камолоти – инсон комиллигининг бош мезони.....	94
Тўраева А.П. Глобаллашув шароитида оила аъзолари функцияларининг трансформацияси.....	100
Худайбердиева Ҳ. Шарқ фалсафасида ватанпарварлик тарбиясига доир маънавий-ахлоқий қарашлар.....	103
Shaymanova A.E. Uchinchi renessans poydevorini shakllantirishda intellektual mulkdorlar qatlamining o'rni va roli.....	107

фойдаланилган. Бу омиллар уларнинг етарлича қурол-яроғ ва захирага эга эканлигидан далолат беради.

Қуролли ҳаракатни тугатишда ҳукуматнинг етти сиёсий идораси: фирқа, касаба уюшмаси, ёшлар, ижроқўм, ҳарбий қисм, давлат сиёсий идораси ва қидириш бўлими вакилларида иборат “Босмачиликка қарши кураш комиссияси” ташкил этилган бўлиб¹, улар жойларда фаол ҳаракат олиб борган ҳамда ҳукумат ушбу комиссияни ҳар доим ҳам ҳарбий, ҳам моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаб турган².

Совет ҳокимияти ўз ҳукмронлигини барча жабҳаларда ўтказиш мақсадида қишлоқларда ҳам таянч яратишга доимий равишда ҳаракат қилган. Ҳукумат ўз кирдикорларини ҳаспўшлаш мақсадида “босмачи”лардан зарарланган деҳқонларга моддий ёрдам кўрсатиш никоби остида қишлоқларда кооператив, фирқа, совет (шўро) ишларини ташкил қилиш ва уни ривожлантиришга интилиб, шу орқали чекка-чекка ҳудудларда ҳам ўз таянчларини юзага келтиришга ҳаракат қилган³.

Совет ҳокимияти қандай қилиб бўлмасин, “босмачилик” ҳаракатини бутунлай тугатиш учун турли усуллардан фойдаланди. Ҳар доим “босмачилик” мафкураси ҳукуматни қаттиқ саросимага солиб келган. Улар “босмачилик”ни куч билан тугатиб, ҳарбий ҳаракатларни тўхтатса-да, лекин шунда ҳам ўзбек халқининг совет ҳокимиятининг зўравонлик сиёсатига қарши мафкуравий ва сиёсий курашларини тугата олмаслигини яхши тушунган. Бу фикрни қуйидаги жумла билан асослаш мумкин: “Идеология масалаларидан бири – босмачилиқдир. Унинг билан биз ҳозиргача танқидий қурол билангина эмас – қуролли танқидий курашмоқдамиз. Бу босмачилик кўп жойларда куч жиҳатидан тугатилган. Аммо сиёсий жиҳатдан халқнинг ақли устидан давом қилмоқдадир. Бизнинг ҳисоблашмоғимиз лозим бўлган идеологиянинг асосий хусусияти ҳам шу”⁴.

Хуллас, 1935 йилда бутун Ўрта Осиё республикаларида бўлгани сингари Ўзбекистон ССРнинг Қашқадарё ва Сурхондарё воҳаларида ҳам йигирма йилга яқин давом этган истиқлолчилик ҳаракати мағлубиятга учради. Сурхондарё ва Қашқадарёдаги истиқлолчилар ва уларнинг ҳарбий раҳбарлари бўлган кўрбошилар совет режимига қарши ҳаёт-мамот курашида енгилдилар. Ўн минглаб истиқлолчилар жанг майдонларида ўлдирилди, аср олинган ва таслим бўлган йигитлар ҳам кейинчалик большевиклар томонидан қатағон қилинди. Ўзбек халқи ўзининг мард ва жасур ўғлонларидан айрилди. Бироқ ота-боболаримиз Россия ва совет давлатига қарши олиб борган мустақиллик ва истиқлол кураши изсиз кетмади. 1990 йил 20 июнда Ўзбекистонда Мустақиллик Декларациясининг қабул қилиниши ёвқур боболаримиз курашининг ўзига хос ҳосиласи ва самараси бўлди.

Наширға проф О. Бўриев тасия этган

САДРИДДИН АЙНИЙ – ТАРИХЧИ ОЛИМ

Темиров Ф.У., Бешимов М.К. (БухДУ)

Аннотация. Ушбу мақолада маърифатпарвар олим ва ёзувчи Садриддин Айний илмий-ижодий меросининг тарихий-манбавий таҳлили, илмий-тарихий қарашлари, мангит амирлари даври тарихи, давлат бошқаруви ва бунёдкорлик ишлари манбашунослик нуқтаи-назаридан таҳлил этилган.

Таянч сўзлар: *Бухоро жаллодлари, Қуллар, Одина, Дохунда, Мир Араб, Қўжалтош, Олимхон, Бадалбек, Ҳожи Зоҳид Пойқабоқ, Шоҳизинда дарвозалари ва Қаландархона.*

Аннотация. В данной статье историко-источниковый анализ научно-творческого наследия просвещенного ученого и писателя Садриддина Айни, его научно-исторические взгляды, история периода мангытских эмиров, государственного управления, творчества анализируются с точки зрения источниковедения.

¹Босмачиларнинг қолғонлари билан кураш // “Қизил Ўзбекистон”, 1925 йил 22 ноябрь.

²Босмачилар билан кураш комиссиясига // “Қизил Ўзбекистон”, 1925 йил 4 октябрь.

³Қаранг: Ўзбекистон қишлоқларида // “Қизил Ўзбекистон”, 1925 йил 17 август.

⁴Босмачилик тўғрисида // “Қизил Ўзбекистон”, 1925 йил 1 сентябрь.

Ключевые слова: *Палачи Бухары, рабы, Одина, Дохунда, Мир Араб, Кокалташ, Алимхан, Бадалбек, Хаджи Захид Пойкабак, Шахизиндские ворота и Каландархана.*

Аннотатсион. In this article, the historical-source analysis of the scientific-creative heritage of the enlightened scientist and writer Sadriddin Ainiy, his scientific-historical views, the history of the period of Mangit emirs, state administration, and creative works are analyzed from the point of view of source studies

Keywords: *Executioners of Bukhara, slaves, Odina, Dokhunda, Mir Arab, Kokaltash, Alimkhan, Badalbek, Haji Zahid Paykabak, Shakhizinda Gate and Kalandarkhana.*

ЗуллISONАЙН ЁЗУВЧИ, МАЪРИФАТПАРВАР АДИБ ВА МОХИР МУАРРИХ САДРИДДИН АЙНИЙ (1878-1954) қарийб олтмиш йиллик илмий-ижодий фаолияти давомида ўзидан жуда катта илмий мерос қолдирди. У ёзган илмий, адабий, тарихий ва мемуар асарлар ҳозирда ҳам ўз аҳамиятини йўқотган эмас. Унинг босиб ўтган машаққатли ҳаёт йўли, ҳозирда илм ихлосмандларига ўзига хос ибрат ва маҳорат мактабини бўлиб хизмат қилмоқда.

Бўлажак олим илк бошланғич маълумотини она қишлоғида, эски усул мактабида олди, лекин унинг илмга бўлган кучли иштиёқи ва меҳри, уни азалдан маданият – маънавият ўчоғи бўлиб келган Бухорои шарифга етаклади. Айний Бухоро шаҳридаги ўз даврида машхур ва маълум бўлган Мир Араб, Кўкалтош, Олимхон, Бадалбек, Ҳожи Зоҳид ва бошқа бир қатор мадрасаларда ўқиди, илмий салоҳиятини оширди. Бу ерда у истеъдодли тарихчи, адабиётшунос ва маърифатпарвар адиб бўлиб шаклланди.

Айний Бухорода ўқиб юрган кезларида Бухоро амирлиги аҳолисининг ижтимоий, иқтисодий аҳволи билан яқиндан танишди, кўпгина тарихий воқеа ва ҳодисаларнинг жонли гувоҳи бўлди ва бир қанча тарихий - бадиий асарларни яратди. Унинг “Бухоро жаллодлари”, “Қуллар”, “Одина”, “Дохунда” каби тарихий қисса ва романлари муайян тарихий воқеалар асосида ёзилганлиги маълум. Бундан ташқари у шундай асарлар ҳам ёзганки, (Айнийнинг ўзи уларни тарихий очерклар деб атаган – Т.Ф) уларни сўзсиз тарихий-илмий тадқиқот ишлари сирасига қўшиш мумкин. Жумладан, “Тарихи амирони манғитияи Бухоро” (“Бухоро манғит амирларининг тарихи”), “Бухоро инқилоби тарихи учун материаллар”, “Исёни Муқанна”, “Қаҳрамони халқи тожик Темур Малик” (“Тожик халқи қаҳрамони Темур Малик”) каби асарларидир.

Айнийнинг “Тарихи амирони манғитияи Бухоро” асари муҳим аҳамиятга эга бўлиб, унда Бухорода ҳукмронлик қилиб келган манғитлар сулоласи (1756-1920 й) ҳукмдорларининг тарихи, уларнинг ички ва ташқи сиёсати, халқнинг ижтимоий-иқтисодий ва маданий аҳволи, шунингдек Бухоро амирлигининг Чор Россиясига қарам бўлиб қолиши ва бошқалар тўғрисида қимматли маълумотлар келтирилган. Тарихий далил ва рақамлар ёрдамида воқеалар моҳиятини очиш, у ёки бу ижтимоий ҳодисаларнинг туб моҳиятини ва сабабларини аниқлаш, уларни меҳнаткаш халққа таъсири муносабатини тадқиқ этиш – Айний асарининг муҳим хусусиятидир.

Тарихчи олим ушбу асарида бирор ижтимоий воқеа тафсилотини берар экан, ўзи кўрган ва билган форс-тожик ва араб тилидаги тарихий қўлёзмалардан парчалар келтириб баён қилади. Масалан, Айний ўзининг асарини ёзишда ўз даврининг машхур муаррихлари бўлган Аҳмад Дониш (1827-1897)нинг “Рисола ё мухтасаре аз таърихи салтанати хонадони манғития” (“Рисола ёки манғит хонадони салтанатининг қисқача тарихи”), Мирзо Абдулазим Сомий Бўстоний (1839-1908)нинг “Таърихи салотини манғития” (“Манғитлар салтанати тарихи”), Мулла Олим Маҳмуд Ҳожининг “Таърихи Туркистон” (“Туркистон тарихи”) ва таниқли тарихчи олим Пўлат (Бўлат) Солиев (1892-1938)нинг “Манғитлар салтанати даврида Бухоро ўлкаси” асарларидан фойдаланганлигининг гувоҳи бўламыз. Шунини ҳам айтиб ўтиш керакки, мазкур тарихчилар ўзларининг тарихий тадқиқотларида манғит сулоласи ҳукмдорларининг тарихини асосан салбий баҳолашган. Айнийнинг асари ҳам бундан мустасно эмас, албатта. Айний манғитлар хонадони тарихига мурожаат этар экан, уларнинг ижобий томонларига ҳам алоҳида тўхталиб ўтган.

Айниқса сулоланинг учинчи вакили бўлган амир Шоҳмурод (ҳукмронлик даври: 1785-1800)нинг ички ва ташқи сиёсати, фаолиятининг ижобий ва салбий томонларини шарҳлар экан, унинг мамлакатда олиб борган қурилиш ва давлатни мустаҳкамлаш борасидаги тадбирларини санаб ўтади. “Амир Шоҳмурод Самарқандда 24 та гузар гузар

(маҳалла) ва масжид қуриб, камбағал-ночор одамларни ўша ерга жойлаштирди. Самарқанд чорсуси, Пойқабоқ, Шоҳизинда дарвозалари ва Қаландархонани бино қилди. Сузангарон дарвозаси эски ва хароб бўлиб қолган эди, уни қайтиб тиклади” деб ёзади, Айний. Амир Шоҳмурод томонидан Бухоронинг Каллободий гузаридида “Жаннатмаконий” номли мадраса бино қилганлиги айтиб ўтади. У амир Шоҳмурод ҳақидаги фикрлари якунида ёзади: “Амир Шоҳмурод Бухоро манғитларининг одилроқ ва яхшироқ подшоҳларидан эди. Паришон бўлган мамлакатни интизомга келтириб, барқарор этди, “ўз даврининг доҳийси” эди, десак тўғри бўлади”.

Садриддин Айнийнинг “Бухоро инқилоби тарихи учун материаллар” номли машҳур асари, диққатга сазовор бўлиб, ҳозирги кунда бу асарнинг икки қўлёзма нусхаси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг қўлёзмалар фондида сақланади. “Бухоро инқилоби тарихи” деб номланувчи бу қўлёзмаларнинг бирини (инв № 2125) Айний ўз қўли билан кўчирган ва иккинчисини 1923 йилда бухоролик йирик ҳаттот ва шарқшунос олим Ибодулло Одилов (1872-1944) кўчирган (инв №36). Айний ушбу тарихий асарини 1920-1921 йилларда, Самарқанддаги Бухоро консулхонасида консультант бўлиб ишлаб ва маҳаллий матбуот ишларида фаол қатнашиб, ижодий ишлар билан шуғулланиб юрган вақтларида ёзади ва уни 1921 йилнинг бошларида Бухоро Давлат нашриётига топширади. Асардан айрим парчалар “Бухоро инқилоби тарихи” сарлавҳаси билан “Учкун” журналининг 1923 йил 2-сониди, шунингдек, “Бухородаги инқилобий ҳаракатнинг қисқача тарихи” номи остида “Меҳнаткашлар товуши” газетасининг 1920 йил, сентябр-декабр сонларида босилади.

Ниҳоят, С.Айнийнинг асари Москвада 1926 йили “Бухоро инқилоби тарихи учун материаллар” номи билан ўзбек тилида, араб имлосида нашр этилади. Асарда, асосан Бухоро инқилобига сабаб бўлган омиллар тадқиқ этилган. Шунингдек, Бухорода жадидчилик ҳаракатининг вужудга келиши, жадид мактаблари, Ёш бухороликлар ҳаракати ва унинг намоёндалари ҳақида ҳам қимматли маълумотлар келтирилади. Айний, китобида келтирган воқеаларининг жонли гувоҳи ва шоҳиди сифатида қисқа ва лўнда баён этишга уринган. Тарихчи олим, ўзининг замондоши ва маслақдошлари бўлган бухоролик маъорифпарварлар, маърифат ва маънавият вакиллари Аҳмад Дониш (1827-1897), Мирзо Абдулазим Сомий Бўстоний (1839-1908), Шарифжон Маҳдум Садр Зиё (1865-1932), Абдурауф Фитрат (1886-1938), Абдулвоҳид Бурҳонов (Мунзим) (1875-1934), Файзулла Хўжаев (1896-1938) ҳақида, шу билан бирга Маҳмудхўжа Бехбудий (1875-1919), Абдуқодир Шақурий, Ҳожи Муин Шукрулло (1883-1942), каби самарқандлик ўз даврининг ўқимишли ва зиёли кишилари тўғрисидаги фикрлари, айниқса, диққатга сазовордир.

Садриддин Айний китобининг биринчи нашрига (1926 й) сўзбоши ёзган давлат арбоби Назир Тўрақулов ((1897-1938)нинг таъкидлашича, “асар Бухоро инқилоби тарихини яратишдаги биринчи уриниш эди”. Маълумки, 1920 йил 2-сентябрда Бухорода мирлик тузуми ағдариб ташланди. 1920 йил 8-октябрда халқ вакилларининг 1-Умумбухоро курултойи Бухоро Халқ Совет Республикаси (БХСР) тузилганлигини эълон қилади. 1920 йил, 11-ноябрда БХСР маориф нозирлиги “Бухорода инқилоб тарихи”ни нашр этиш ва унинг муаллифларини тасдиқлаш ҳақида махсус қарор қабул қилади. Бу муаллифлар рўйхатида таниқли тарихчилардан бири Пўлат Солив билан бирга адиб Садриддин Айний ҳам жой олган.

1924 йилдан эътиборан Тошкентда, Мўмин Хўжа муҳаррирлигида нашр этила бошланган, асосан ижтимоий-сиёсий, маърифий ва адабий соҳаларга йўналтирилган “Маъориф ва ўқитувчи” журналининг 1927 йил, №1-2, (февраль-март) сониди, “Мутолаачи” номи билан “Бухоро инқилоби тарихи учун материаллар” сарлавҳаси остида бир мақола эълон қилинган. Мақола журналнинг 42-саҳифасидан жой олган. Муаллиф ўз мақоласида Айнийнинг “Бухоро инқилоби тарихи учун материаллар” асарига ўзининг муносабатини билдирган ва ҳолисона баҳолаган. Юқорида кўрсатиб ўтганимиздек, устод Айнийнинг китоби 1926 йилда ҳаёт юзини кўрган бўлса, бу мақола 1927 йилда эълон қилинган. Бир йил давомида ушбу китоб илм ихлосмандлари томонидан ўрганилган ва

мутолаа қилинган. Демак, шундан бўлса керакки, асарни мутолаа қилган муаллиф ўз мақоласида “Мутолаачи” деб қўйган. Мақолани тадқиқ қилар экансиз, Айнийнинг асари илм-маърифат ихлосмандлари томонидан ўша вақтларда қандай кутиб олинганлигини ва уларга қай даражада таъсир кўрсатганлигини тасаввур ҳосил қилиш мумкин. Жумладан, мақолада қуйидаги фикрлар келтирилган:

“Садриддин Айнийнинг асари СССР халқлари Марказий нашриёти томонидан 1926 йил Москвада босилган. 256 саҳифа, нархи 2 сўм 50 тийин. Назир Тўракул ўғлининг сўзи билан бошланган бу китоб, XX асрнинг биринчи йилларидан бошлаб Бухоро инқилоб (тажаддуд) ҳаракати бошлағучилардан бўлуб, бу ҳаракатни олиб борган ва Бухорода бўлган вақтларда фаолият билан иштирок этган ўртоқ Айнийнинг хотиралари чинаккам Бухоро тарихини ёзғучи ўртоқларга ва кимсаларга кенг ва бой маълумотлар, тўғри ва муболағасиз тарихий материаллар бера оладиган бир манбадир”.

Фойдаланилган адабиётлар ва манбалар

1. Айний С. Қуллар. Асарлар. 8 жилдлик. 3-жилд. – Т.: Ўздавнашр 1952.
2. Айний С. Одина ёки бир камбағал тожикнинг саргузашти. – Т.: Ўздавнашр 1934.
3. Айний С. Дохунда. – Т., 1956.
4. Айний С. Тарихи амирони манғитияи Бухоро. – Т., 1923.
5. Айний С. Бухоро инқилоби тарихи учун материаллар. – Москва: СССР халқлари Марказий нашриёти, 1926.
6. Айний С. Исёни Муқанна. – Душанбе, 1978.
7. Айний С. Қаҳрамони халқи тожик Темур Малик. – Душанбе, 1978.
8. Аҳмад Маҳдуми Дониш. Рисола ё мухтасаре аз таърихи салтанати хонадони манғития. – Душанбе, 1992.
9. Мирза Абдал Азим Сами. Тарих-и салатин-и манғитийа. Издание текста, предисловие, перевод примечания Л.М.Епифановой. – Москва, 1962.
10. Мирзо Олим Маҳмуд Ҳожи. Таърихи Туркистон. – Т: Янги аср авлоди 2008.
11. Булат Солиев. Манғитлар салтанати даврида Бухоро ўлкаси. – Т., Ўздавнашр 1925.
12. Айний С. Таърихи амирони манғитияи Бухоро. – Т., 1923. – С. 24.
13. Айний С. Бухородаги инқилобий ҳаракатнинг қисқача тарихи / Меҳнатқашлар товуши. 1920 йил, 4 сентябрь, 168–169-сонлар; 9 сентябрь, 170-сон; 16 октябрь, 177-сон; 19 ноябрь, 186-сон; 16 декабрь, 190-сон; 28 декабрь, 204-сон.
14. Айний С. Бухоро инқилоби тарихи учун материаллар. – Москва: 1926. – Б. 3-5.
15. XX асрнинг дастлабки ўттиз йиллигида Ўзбекистонда тарих фани. (Тарихшунослик очерклари). 2 жилдлик. 1-жилд. – Т.: Фан 1994. – Б. 52.

Наишра т.ф.д. Г.Муминова тавсия этган

МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА ХОРАЗМ ВИЛОЯТИНИНГ ТАШҚИ МЕҲНАТ МИГРАЦИЯСИ ЖАРАЁНИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ ВА УНИНГ ВИЛОЯТ ИҚТИСОДИЁТИГА ТАЪСИРИ

Жуманиёзов Ф.Б. (Тошкент ахборот технологиялари университети Урганч филиали)

Аннотация. Мазкур мақолада Мустақиллик йилларида Хоразм вилоятида ташқи меҳнат миграцияси жараёнларининг шаклланиши ва унинг ўзига хос жиҳатлари тарихшунослик нуқтаи назаридан ўрганилган.

Таянч сўзлар: *миграция, Хоразм вилояти, меҳнат миграцияси, иш ўринлари, аҳоли сони, меҳнатга лаёқатли аҳоли, демографик вазият, ижтимоий ҳимоя, меҳнат бозори, сиёсий вазият.*

Аннотация. В данной статье с точки зрения историографии исследуется формирование процессов внешней трудовой миграции в Хорезмской области в годы независимости и ее специфические аспекты.

Ключевые слова: *миграция, Хорезмская область, трудовая миграция, рабочие места, население, работающее население, демографическая ситуация, социальная защита, рынок труда, политическая ситуация.*